

Aktualności

02.04.2023 18:05

Liczba wyświetleń: 355

Treść

Rodzaj piechoty zwanej łanową, utworzoną na wzór siedmiogrodzkiej, za panowania króla Stefana Batorego w 1578 roku. W jej skład wchodziłi kmiecie z dóbr królewskich, nazywani Wybrańcami. Jeden wybraniec z dwudziestu łanów ziemi chłopskiej, był zwolniony od wszelkich ciężarów wobec swego starosty, ponosili za niego chłopi z pozostałych 19 łanów. Wybraniec otrzymywał własne łanowe gospodarstwo. W potrzebie wojennej miał stawić się natychmiast u rotmistrza i od tej chwili otrzymywał żołd równy temu, jaki otrzymywali inni żołnierze formacji pieszych. W 1726 roku Sejm podjął uchwałę, by piechotę wybraniecką zastąpić podatkiem wysokości 100 złotych Polskich rocznie od sołtysów osadzonych na łanach wybranieckich i utworzyć w jej miejsce piechotę łanową. Przysietnica była jedyną miejscowością Gminy Stary Sącz z przywilejem wybranieckim. Pierwszym Wybrańcem, który otrzymał przywilej w Przysietnicy był Jan Łazuga, który od króla Zygmunta III Wazy w Warszawie dnia 25 października 1617 roku, którym przywilejem daje mu Jego Królewska Mość wszelką wolność używania ról gruntu, tak pasieki, tak leśnej jako i polnej, rąbania drzewa w puszczech i lasach na domową tylko własną potrzebę, krom pustoszenia ich, także i ważenia piwa, palenia gorzałki na domową jego własną potrzebę. Do tego ma mieć łan zupełnie wymierzony, z czego on wojenną służbę odprawuje. W czym wszystkim aby był całe i spokojne przez nagabywania wszelkiego zachowany. Na wybrańca z Przysietnicy płacili kmiecie i zagrodnicy z

Barcic i Przysietnicy po groszy 3/12 każdy. Kolejne wybraniectwo nadaje wielmożny Jan II Kazimierz Waza król Polski Andrzejowi Rzeszowskiemu rotmistrzowi wybranieckiemu, dowódcy chorągwi wybranieckiej, walczącej pod Toruniem w wojnie ze Szwedami. Przywilej ten król Jan Kazimierz, nadał mu w obozie pod Toruniem dnia 26 października 1658 roku, podczas oblężenia miasta. Następnym wybrańcem z Przysietnicy zostaje Kazimierz Borkowski, późniejszy burmistrz Starego Sącza, otrzymał on przywilej od króla Augusta II Mocnego. Lustracja Sołectw z 1711r. potwierdza wizytację na sołtystwie wybranieckim u pana Wojciecha Batkowskiego, zięcia wyżej wymienionego Kazimierza Borkowskiego. Borkowski zapisał swoje wybraniectwo zięciowi Wojciechowi Batkowskiemu wraz z małżonką. Lustracje dóbr królewskich wymieniają kolejne wybraniectwo z około 1750 roku. Było ono w posiadaniu Franciszka Dzikiewicza, który płacił z połowy łanu 50 zł, w myśl zasad konstytucji o wybrańcach z 1726 roku. Ostatnie wymienione w Lustracji z 1754 roku wybraniectwo posiadali Sebastian i Marianna Jakubowscy, za przywilejem najjaśniejszego króla Polski Augusta III Sasa, dnia 7 wrzesień 1754 roku, a płacili z niego 50 zł. Polskich, uskarżając się, że pół łanu tylko trzymają. Możemy przypuszczać, że po wprowadzeniu zmian w ustawie na rolach wybranieckich, byli osadzani sołtysi. Źródła, również wskazują, że Sebastian Jakubowski oraz młynarz z Rytra Paweł Kulig, reprezentowali dzierżawę na procesie w Warszawie w lipcu 1750 roku. Spór z dworem miał na celu rewizję wyroku z kwietnia 1749 r. na mocy którego: Dwór zajmował wszystkie rodzaje gruntów i własności w Tenucie Barcickiej. Właśnie dlatego w szeregach walczących o własne prawa znaleźli się wójt barcicki i wybraniec przysietnicki, jak również chłopci od najbogatszych do najbiedniejszych. Procesy przed referendarią toczyły się w kolejnych latach, momentem przełomowym był przyjazd komisji referendarskiej w czerwcu 1755 roku w celu ostatecznego rozpatrzenia spraw i skarg obu stron mający moc wydania ostatecznego i bezapelacyjnego wyroku. Komisja

czarowa i jej orzeczenie zamyka ten okres walki w dzierżawie barcickiej. Stopień organizacyjny ruchu był jak na stosunki lokalne dość wysoki, począwszy od wykrystalizowania się grupy przywódców Kazimierza Dziedziny- wójta barcickiego, rodziny Kuligów z Rytra i Sebastiana Jakubowskiego wybrańca z Przysietnicy.....

Takie i wiele innych ciekawych kart historycznych, będzie można przeczytać w publikacji „Dzieje Przysietnicy, od czasów najdawniejszych do dziś „

Korzystano ze źródeł;

1. Sącza (*Wiktor Bazielich “ Życie obyczajowe i kulturalne Starego Sącza w XVII wieku” w:*
2. *Źródła (Castr.Sandec. Rel 166 s.1961-1967)Rocznik Sądecki. 1939 r., T. 1, str 40) -*
3. *(J. Rafacz- Stanowisko wybrańców w dawnej Polsce, W-wa 1939).*